

Studijní cesta do Švýcarska 18. - 23. ledna 2015

V pondělí ráno byli všichni účastníci přivítáni v sídle partnerské organizace CURAVIVA Schweiz v Bernu, kde se seznámili s její činností, dále se švýcarskou politikou péče o seniory a švýcarskou strategií péče o osoby s demencí. Odpoledne se přesunuli do centra Domicil Kompetenzzentrum Demenz v Oberriedu. Jedná se o zařízení specializované na osoby s demencí, s kapacitou 57 lůžek. V úvodní přednášce ředitelka tohoto centra představila koncept péče v zařízení založený na metodě validace podle Naomi Feil a na člověka orientovaném přístupu podle anglického psychogerontologa Toma Kittwooda. Jeho cílem je zachovat soběstačnost klientů co nejdéle a v co největší míře, přitom ale nepřetěžovat uživatele, aby nedocházelo k agresivním projevům chování. V péči zde používají prvky Bazální stimulace, pracují s biografií klienta. Součástí areálu zařízení je historická budova statku s původním vybavením i s hospodářskými zvířaty. Obzvláště kuchyně je hojně využívána k aktivizačním činnostem a reminiscenční terapii.

Domov Oberried v Belpu

Statek, který je využíván k aktivizaci uživatelů

Následující den účastníci navštívili společnost Sonnweid AG v kantonu Curych, která poskytuje služby 155 osobám se středním až těžkým stupněm demence. I toto zařízení se plně specializuje na cílovou skupinu osob s demencí. Důraz je kladen na vytvoření prostředí, ve kterém se uživatelé budou cítit jistě a jejich kvalita života zůstane zachována v co nejvyšší míře. Také zde jsou využívány prvky validace, Bazální stimulace, kinestetiky, velký důraz je kladen na etiku a aktivizaci. Během tří let od nástupu do zaměstnání jsou všichni zaměstnanci proškoleni v těchto 5 oblastech, aby byla zachována kontinuita péče. Zařízení se skládá z několika budov, kde žijí klienti v různých fázích onemocnění. V bytových jednotkách je denní režim podobný chodu domácnosti a uživatelé se ve vysoké míře zapojují do domácích prací. Ošetrovatelské stanice jsou určeny pro osoby vyžadující zvýšenou péči. V tzv. oázách žijí klienti v terminálním stádiu onemocnění. Oázy jsou velké ošetrovatelské místnosti s až 6 lůžky. Tato integrace klientů má za cíl co nejvíce udržet sociální kontakt uživatele s okolím a podpořit tak smyslovou aktivizaci. V žádném oddělení není omezován pohyb klientů ve dne ani v noci, vybavení pokojů je uspořádáno tak, aby bylo používáno co nejméně restriktivních opatření a uklidňujících léků.

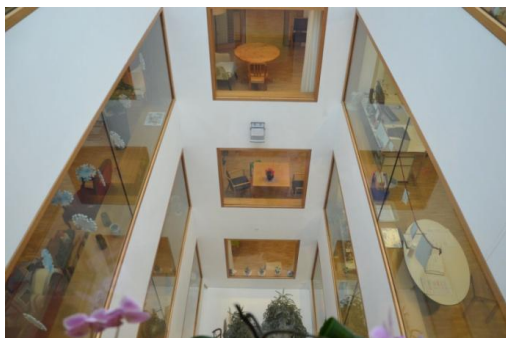

Sonnweid se skládá z několika budov, uživatelé jsou rozděleni podle stupně demence

Program studijní cesty pokračoval ve středu v Lucernu ve vzdělávacím centru CURAVIVA. V první části workshopu byl představen nový zákon na ochranu práv dospělých, který vstoupil v platnost 1. 1. 2013, a v něm zakotvené omezení svéprávnosti, institut projevené vůle, eutanázie, restriktivní opatření atd. Účastníci byli dále seznámeni se systémem podpory rodin, které pečují o svého příbuzného s demencí. Této problematice je ve Švýcarsku věnována velká pozornost a poradenství v této oblasti je na velmi vysoké úrovni. Podpora rodinám má za cíl co nejdelší setrvání člověka s demencí v domácím prostředí. Ve Švýcarsku existuje bohatá síť poradenských center a dostupné domácí péče (Spitex).

Během čtvrtěčního workshopu, který opět probíhal ve vzdělávacím středisku v Lucernu, byl představen švýcarský vzdělávací systém se zaměřením na vzdělání v sociální oblasti. Vzdělávání je velmi úzce propojeno s praxí, ta je realizována přímo v zařízeních poskytujících dlouhodobou péči. Vzdělávací středisko CURAVIVA nabízí také velké množství kurzů v rámci dalšího vzdělávání. Zajímavostí je, že je proškolenován nejen pečovatelský a ošetrovatelský personál, ale i pracovníci kuchyně či technicko-hospodářského úseku.

Čtvrteční odpoledne strávili účastníci v centru Ergolz v Ormalingenu, malé vesnici nedaleko Basileje. Jedná se o nově postavené zařízení poskytující sociální služby 45 osobám s demencí. Jedno patro je určeno pro odlehčovací služby. Stejně jako v zařízeních předešlých i zde kombinují prvky z různých konceptů. Důraz je kladen na klidné prostředí, předností jsou prostorné chodby a společné místnosti, ve kterých se mohou klienti volně pohybovat a kde tráví většinu dne. Je zde zcela upuštěno od restriktivních opatření.

Centrum Ergolz

Poslední den účastníci strávili v Centru péče o osoby s demencí Dandelion v Basileji, který se od roku 2004 specializuje na péči o osoby s demencí. V současné době má kapacitu 60 lůžek. Zařízení nabízí i denní centrum pro 12 osob. Péče v tomto zařízení je založena na principu normality, lidé s demencí jsou bráni jako „normální“. Uživatelé jsou rozděleni do malých skupin po 6 až 9. Stará se o ně malý, pokud možno stabilní tým. Pracovníci jedí spolu s uživateli u jednoho stolu, jsou oblečeni v civilním oblečení, snaží se klienty zapojit do domácích prací.

Dandelion v Basileji

Účastníci studijní cesty

Z hodnocení, které vypracovali účastníci studijní cesty po absolvování exkurzí, jasně vyplynulo několik následujících poznatků. Ačkoli švýcarská Národní strategie demence existuje až od roku 2014, byla již dávno předběhnuta vlastním poskytováním služeb osobám trpícím demencí a jejich rodinám. Ve Švýcarsku složeném z kantonů je patrná silná decentralizace, jednotlivé kantony mají kompetence ke stanovení pravidel péče. Rozdíly v konceptu péče o osoby s demencí jsou patrné i mezi jednotlivými zařízeními. Zavádění konceptu péče v zařízení je plně v kompetenci vedení domova, pracovní týmy působí velmi kompaktně a jsou proškoleny ve všech konceptech péče, které jsou v zařízení používány. Do aktivit prováděných s uživateli se často zapojuje i ostatní personál (např. kuchař nebo uklízečka). Trendem ve Švýcarsku je také specializace domova pouze na osoby trpící demencí, čímž jsou eliminovány konflikty s klienty jiné cílové skupiny. Domovy jsou stavěny s velkorysími společnými prostory, kde se uživatelé mohou volně pohybovat. Součástí zařízení je i velká zahrada. Účastníky také velmi zaujala informace o počtu pracovníků na částečný úvazek většinou z důvodu sladění rodinného a pracovního života. Švýcarsko se potýká s nedostatkem personálu v sociálních službách, což je kompenzováno přijímáním pracovníků z jiných zemí. Ač se Švýcaři v sociálních službách velmi opírají o práci dobrovolníků, v péči o osoby s demencí není tento způsob velmi rozšířen jednak z důvodu velké specifčnosti této péče, jednak z důvodu udržení co nejstálějšího pečovatelského týmu.

Švýcarsko má také velmi vypracované postupy v oblasti etické. V zařízení fungují etické komise složené z vedoucích pracovníků, pečovatelských, odborných lékařů a rodinných příslušníků a řeší situace, ve kterých není schopen se rozhodnout sám klient.

Jak již bylo zmíněno výše, ve Švýcarsku je velmi propracován i systém poradenství a péče o rodiny nemocných. Jsou podporováni v tom, aby se o svého příbuzného starali co nejdéle v domácím prostředí a i po nástupu svého blízkého do domova jsou zapojeni do péče a veškerého dění. Jsou pro ně organizovány společné akce i individuální sezení s pracovníky i vedením. Péče o příbuzné pokračuje i po úmrtí jejich blízkého. Velká pozornost je ve Švýcarsku věnována kultuře stolování a přípravě jídla, a to i u osob trpících demencí.